

A tak tak ram tlung phak si loin Kristien hming le pawl rama hin ei hmin tawl taluo. Hienga ei fe kêr mi hnaw sak le mi suol ei tiha'n Pathien ram an mîn lawi san zo. Tângkaina nei lo, hnaw sak ei ngai, sîra ei hnawl hai Pathienin a hmang nuom. A ropuina ding, a thilhawthei zie puong lang dingin a hmang nuom. Mihriem ena fel le indik hi Pathien endan a ni kher nawh. Mihriem chun puotieng inlang dan ei en hlak. Pathien ruok chun lungril sùng a nih a en hlak chuh.

1 SAMUEL 16:7

....A hmêl tieng amanih, a dung insâng tieng amanih en naw rawh,.... LALPA chun mihriem en dan angin a en ve nawh; mihriem chun puo tieng inlang an en hlak a, LALPA ruok chun lungril tieng a en lem hlak.

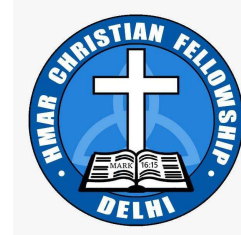
Isu hnuoia a lêng lai Lalar thlân khura ni li zal hnung, taksa dâna khawm thu ta ding kha, Pathien ropuina din a keitho. Isu le Martha hai thlân tieng an pan. Martha'n "Lalpa tu hin chu thu tang a tih! A thina ni li ani ta sih!" a tih. Isu'n ieng tin am a dawn a. **I ring chun Pathien ropuizie hmung i tih ka ti naw che am a nih?** tin a dawn. Mihriemin thu ta dinga ei ngai, hmangna ding um ta loa ei ruot, châng thei ta loa ei sie hai, thlân puona tuom, sîrah hnawla ei phum hmang hnung Pathien ropuina suklangtu an ni thei.

Nang le kei khawm, khawvel ena tlinna le tlakna ei nei nawh. Khawvelin hmang tlak lo, dam tlak loa a mi en khawm ei ni thei ie. Hmangna ding um lo, mit sira an mi en liem mei mei khawm ning ei tih. Sienkhawm Pathien chun a min hlat nawh. Thilhring pakhat, "Tho" chim-um êm êm, natna tam tak intlun theitu hman Pathienin Israelhai Faraw bawia a thuoi suokin a ropuina inlang dinga a hremna hmangruo'n a hmang.

Ei ni lem chu Pathien kut suok lieu lieu, ama angpuia siem ei nih. Pathien hringna intawmpuia hring ei nih. Pathienin ami ensan nawh, ami hmang nuom taluo. A kuomah tlulut tawp ei tiu. A nuom anga ami hmang dingin inpêng ei tiu.

Tho pakhat nêk chun nang le kei ei hlu lem dai. A thilhawthei zie suklang dinga "Tho" hmang nuomtu chun nang le kei lem chu a ropuina puong suoka suklangtu din ami dit. Vawisun Lalpa hmang thei dingin ei lampui hraw enfel ei tiu. In lamlêl zai rêl ei tiu. Lalpa'n a ropuina din ami hmang nuom.

Lalpa'n mal misawm pek raw seh. Amen.

HREPUTU

HMAR CHRISTIAN FELLOWSHIP DELHI
(Regd No:S/ND/599/2015)

EDITORIAL

KEI CHUN....KA THAW VE THEI NAWH - Ruoivel Pangamte

AUTOMATIC TELLER MACHINE (ATM) CARD - Dr. Dony L Tuolte

TÂM - Hrangkaplien

**KA HNUOI BEISEINA INHNÎNGIN MITHLI TLA SIENKHAWM, AMA CHU
KAN HNÊMNA A NIH IENGKIMA IENGKIM, LUNGAWI TAKA AMA ZUI CHU
A THA TAK A NIH** - JL Pulamte

EI THAW ANG PEIIN LAWMMAN HMU'NG EI TIH - JL Pulamte

SUOL KHAWM SUOL LO, SUOL LO KHAWM SUOL - JL Pulamte

T H O (F L Y) - Dr. Dony L Tuolte

HCFD 30th ANNIVERSARY Chibai

Hrepuitu

Hmar Christian
Fellowship Delhi
Chanchinbu Thlakip Suok
(Regd No:S/ND/599/
2015)
Vol. 13 No.7. Aug-Sept
2018

Editor:

L. Robert Varte

Jt. Editor:

Upa Lalsiemlien Pulamte

Editorial member:

Pu Immanuel Khobung

Contributing editors:

Pastor Lalditsak Inbuon

Pastor Lalsiesang Joute

Address:

Editor, Hrepuitu,
2/4 Block - 2
NMRH
Minto Road
New Delhi - 110002
Tel: +85888-06754

Email:

hrepuitu@yahoo.com

*Hrepuitu a article insuo
hai, ngaidân suklanga
um(hai) hi HCF Delhi
ngaidan a(n)ni chuong
kher nawh. Ziektu tin
mawphurna a ni lem.
Pathien thu le artikul
insuo nuom hai chun
iengtiklai khawma
editor hai
email(hrepuitu@yahoo.com)
kuoma thuziek hai chu
pek thei zing a ni -
Editor*

Editorial :-

Papui Bethel Camp HCFD in a buotsai chu hltwlingtakin ei neih thei a, Pathien chu ropui raw seh. Kei khom zuk hril ve lang, (*hril lo ding ka ti zet a, anachu Pathienthu hi puong lang pei hi malsawmna ani tlat leiin*), tarik 6 August zan 9:30 to 10 pm kha trawngtai dinga darkar chanve *time slot* kha kan tiem a nih a. Hi zan hin ka trawngtaina hun chu ka hmang lai ISU in tlemna a tuok kha nasatakin a hung inlang a.

Ni sawmli (40) bu nghei le mihriem taksa sawl thei, lungsen thei ngir hmun lai a ni khawm khan setan kha zuk hal rak khom a om vei leh. Zaidam takin mihriem hi bei chauvin an dam nawh tiin a hril var kha, a ropui ngei. Eini mihriemhai a mi hmangai leiin, tlemna popo a tuor hai hi a va ropui ngei.

Ei hriet seng angin, phingtram tak tak lai zaidam takah trawng chu an tak zie hre seng ei tih. Isu kha Pathien nau a ni leiin a phingtram a tuor awl biek deu khom ani nawh. Darkar 24 khom bunghei antak a na. Eini hai ni sawmli (40) bu nghei phingtram lai hung bei ve sien, ei trawngbau ding chu ngaingam um nawh.

Prayer chain hi an thaw chi khop el. Ei trawngtai *time slot* a midang khom ei zuk trawngtai pek a, nasatakin malsawmna ei dong a nih. *Prayer chain* buoipuituhai leh *WhatsApp* a *monitor* tuhai (ei pastorhai) inpak an um takzet.

Pathienin ei trawngtaina mol tak tak hai a don a, hlawtling takah campers hai an hung kir nawk tah leiin, Pathien chungah lawmthu um raw seh. **Pathien chau ropui raw seh.**

EXODUS 7: 5

Aigupta chungah kut inlet a, Israelhai ka thuoi suok pha chun kei hi LALPA chu ka nih ti hre tang an tih.

Pathien chun a thilthawthei zie, a ropui zie le Pathien hrât a ni sukfie na din tho, tirdakum tak khawm a hmang nuom a nih. Hi ang ngirhmun **Tho-in** a chang el hi a chang insang ka ti hle. Tho pakhat khawm ka tluk awm naw de aw ka ti rum rum chu tie. Mihriemin chim-um êm êma ei ngai, ei mihriem chanpui khawm ni raw seh, hnawk saka ei ruot hmangin Pathienin a ropui zie a puong hlak ti kan chuk thar.

Tangkaia ei ruot lo, tirkdakuma ei ngaihai hmang hin Pathien an puong suok hlak. Tho khawm chim an um êm êm, hnawksak an uma, ei hâwl zâm zing hlak. Sienkhawm Pathien ropui zie inlangna din Pathienin a thlang, lampui a lo hlao ve tlat hi a ropui hle.

Vawisuna nang le keiin, hnawk sak le chim-um ei ti, ei mihriem chanpui dam, ei hmu pei lo le nghâwk, mit sîr khawma ei en pei lo kawlah Pathien an puong nuom hre thar ei tiu. Pathien thil tum, a chatuon remruotnaa mihriem sandamna ding a buotsai dân ei suikirin mihriem warna le hrietna'n a sui suok phak nawh. Isu pieng ding kum tam tak liem ta khan Zawlnei han an hril lawk.

Sienkhawm Isu pieng dinga, a lampuia *part* latu, hmangruoa thanghai kha mi fel, a tha hlir hlak an ni vawng nawh. Mihriem ena tlâk lo, misuola ngai, mi dukdak loa ei sie ang pawl an thang ve nuol. Khawvel sandamtu ding piengna din hmangruo le hmun pawimaw an hlao ve tlat. Pathien en dân le mihriem en dân an dang ti a chieng hle.

Pathienin mi tha le a felhai chau thlang loa, misuol le tlaklo, sira min an hnawhai ami hei hmang nuom el dam hi a va ropui de aw! Lalpa lawmthu ka hril che ka ti vawng vawng hlak. Pathien ropui zie tarlang dinga lampui pakhat nang le keiin ei hlao ve hre thar seng ei tiu. Lalpa ropui raw seh.

Tulai ei khawvel pal mêk ei hei thlîr ei tih. Mi suol, mi duk dak loa ei hriet, thil tha lo thaw, mi tha loa ei ngaihai hin Pathien ram an mi lut khal zo an ta naw maw! ti dam ka ngaituo pha a. A tha le fela inngaiin Pathien rawngbawl ei inti a, pâwl le kohran rama ei buoi zo. Ei inse khek tuo a ei buoi tawl taluo. Ei fel tawl taluo leiin mi suola ei ngaihan an min hlat zo. An mi nêl thei nawh. An mi ral thlir el. Mi suol le tha naw, lampui sira invak thâng, mi duk dak loa ei ngai, sira ei hnâwl ha'n Pathien ram an mi lûtsan zo an tah.

T H O (F L Y)
EXODUS 8: 24

Chuong ang char chun LALPAN a thaw a, Faraw in le a thawktuhai ina chun tho an hung vuong lût ta hum hum el a, Aigupta ram hmun tin el chu thoin an suksiet a.

Dr. Dony L Tuolte

Tho (Fly) hi hril ngai loa ei hriet seng ring a um. Mihriem ta din natna hrik an phur a, tho leia mihriemin natna tam tak ei tuok a um. Tho hi chim an um êm êm. An tuon a tha bawk. Ei pangah tho an fu a, that ding annawleh ben hlum tuma thang ei hang khaw zet chu leh! Mani le mani inben ei ni ri ngawt. Na takin ei taksa'n a tuor lem. Hieng ang thlawt hin tho ben hlum an harsa.

Tumkhat chu ruo a sur nasa a, tho khawma hnuoi hul umna ding an invai ni naw nim *office room*-a tho iemani zat an hung lût a. Ka chim êm êm. An tuon a tha leiin ben hluma that el thei hlak ni lo. Kawtkhar kan hawng hlak chun suok tum chuong lo. Hâwl zâm an intak tai. Tam naw hai sien khawm an mi sukbuoi hle. Ka hawl zâm ka ti leh, tawite hnungin ami hung zat nawk pei. Chulaia ka lungrila inlang chu Pathienin Faraw lungril a sukngar laia, a hremna dinga **tho intâm** kha a nih.

Ka ngaituona hmun pakhat a hluo ve zing a. Thoa inthawk inchuk ding ka nei phaa ka lawm hle. Ka *office room*-a tho pathum pali chau an um hmanin ka chim a. Ka thil thaw ami sukbuoi hle. Aigupta ram sungah, a ram phêka tho **intâm** chu rinum hle'ng a tih. An ngaituona khawm buoi chem chem a tih. Lungril mumal khawm nei thei naw ni hai ti ka ngaituo suok a. Buoi cham cham an tih.

Pathienin Israelhai Faraw bawia intâng Mosie hmangin a thuoi suok. A thuoi suok hmain Faraw lungril a suk ngar tlat. Asanchu Pathien ropui le thilthawthei ani zie an lang tir nuom lei a nih. Hremna chi sawm zetin a hrem. Chulaia pakhat chu **Tho intâm** a nih. Tho hin thil tirdakum, thil rimsie an bâwm hlak, mihriem ta ding lem chun natna chi dang dang intluntu an nih.

Tho hi tirdakum hle sien khawm Pathien ropui zie tarlang dinga hmangruo pakhat ngirhmun a chang ve hi a ropui a nih. Mihriemin tirdakumin ngai inla khawm Pathienin a hmang zet chun aw! A thilthawthei zie le a ropui zie suklangtu an nih. Aigupta rama inthawk Israelhai a thuoi suok dinga Pathienin thil dang dang a hmang laia tho a thang ve a nih.

KEI CHUN....KA THAW VE THEI NAWH

Ruoivel Pangamte

Achâng chun Pathien thuawi hi chansietna, ruol hnunghnawtna le chànnaa ngaithei a ni hlak. “Kei chun chu Pathien ka ti leiin chuong ang chun ka thaw ve thei nawh” titû Nehemia hi, Jerusalem khawpui indintha nâwk dinga Persia Lal Artazarza-in thuneina insâng tak a pèk, Governor ei ti ang hi a nih. Ama hmaa Juda rama Governor hai khan mipui kuomah sum le pai an lo ngiet hlak a ni àwm. Nehemia khawm hin nuom sien chu, mipuhai kuomah tangkasum ngietin, insukhausu vê thei a tih. Anachu, “Kei chun chu Pathien ka ti leiin, chuong ang chun ka thaw ve thei nawh...” a ti bauh el a nih! Khawvêl thlirna tukvera inthawka thlir chun, ‘invêt’ ei ti nuom ding ang chi hi a ni hmèl. Pathien tîna leia mî thâw ang thaw nuom ve lo le mî um anga um nuom ve lohài hin, ‘a va hei tulai mi naw de âw...!’ ti hi an hlâw tàwng hlak!

Ka mi ring fù fu haiin, ‘Mî khawmin an thaw vê tho’, ‘mî khawmin an thaw bìk nawh’ ti tawngbau an hmang hlak hi, ngai rinum ka ti hlak. Chuong ang mihai chun thilthalo khawm ni sien, mi dangin an lo thaw hlak a ni phawt chun, intimna nei dêr lovin an thaw ngam vê pei hlak. Chuong ang bawk chun thilthâ le indik khawm, mi dangin an lo thaw bìk naw chun, an thaw ve nâw el hlak. Entirna dingin: thawktu pakhat hin, ‘mi dangin an thaw vê tho’ tiin, indiklo takin sum a sukchingpen hlak a. Hieng ang bawk hin, pa pakhat khawm hin ‘mi dang khawmin an thaw bìk nawh’ tiin a sin a’n thlada ve hlak. Mî’n an lo thaw hlak a ni khawm a, **thilthalo** chu **thilthalo** a ni tlat leiin, ei thaw naw ngam ding a ni naw am a nih..? ti lê, mî’n an lo thaw ngai naw a ni khawm a, **thiltha** chu **thiltha** a ni tlat leiin, ei thâw tho ding a ni naw am a nih? tihai hi kei chun Nehemia anga Pathien ei chawimawi ve dân ding a ni naw ’manih ka ti hlak.

Chanchintha khawèngin a mi hung varpaw hmaa pi le puhai thuar, ‘a hniek tamna tieng tieng’ ti kha, ei thangsang rùt hlak a hawi. Pa pakhat khawm hi, Mission school-a a thawk lai chun mi taima le mi ringuma hril a

ni hlak a. Sawrkar school-a appointment a hmu hnung ruok chun, “Sawrkar sin chu mission sin thawa thaw ding ni lova...!” a hung ti ve ta zai el! Kohran Upaa thlangtling a la hung ni ta deu deu...!

“Hi hin ka ngaituona a sukbuoi hlak. ‘Kohran ram sin chu ringum taka thaw ding..., Sawrkar sin chu inthlada taka thaw ding...’ ti inchûktirna annawleh ngaidàn hi, Nehemia Pathien hin a pawmzam thei ngùt di’ m maw....! Kohran Upa pakhat lem chun, sawrkar thawktu, a kûl a taia kohran ta dinga inhmang hlakhai hi, “Sawrkar-in hlaw a mi pèkpèk an nih” a lo ti vê zai el. Nuhmei le nau ei chàwmna tak ei sin ngaitha a, hlaw mi petû khawm ni hlei lo, kohran ta dinga ei inhmang rak el hlak dàm hi, Indikna Pathien lâwmzàwng a ni ngùt di’ m maw...! Ei sin seng ringum taka thawin, kohran rama sinthawtûhai hlaw ding, ei thei ang angin sum le pai thaw khâwm lem hlak inla, Pa Pathien khawm A làwmin a mi ruoitu sawrkar khawm a làwm lem ka ring hlak. Indikna Pathien hi, indiknaw taka thawtûhai chungah nêkin indiktaka thawtûhai chungah a làwm lem ka ring si a!

Keima tâwk tàwk hin, ei hnam hnuhma hi suiin ei hnam hmabàk ding hi ka thlirlàwk ve hlak a. Indikna hin hnam a dawmsàng a, takna hin hnam a tungding hlak ti thudik lungphùma ei hnam a ngir le ngirnaw hi, dilsût takin ka sui hlak a nih. Ei hnamindikna le takna kawnga kal a chawi dàn ka en hin, hnam dingchangna le ngirsuokna khawp tling zova ka hriet ngainaw leiin, beidawngin ka tlep hnawk hlak. Tangkasum ei hmutheina ding a ni lei a, hmun le hmuna khêlhril ei zuk rinnâw el hlak dàm, sawrkâr thila chu ieng ang thukhèl khawm hril inla, Pathien lâwmnawzàwng ni dinga ei ngai ngainawzie dàm, sawrkar sum sukchingpen chu, suol ni lova ei ngai tlat hlak dàm, ê khai, hril inzakum tak tak a tam...! Pathien thuawinaw anga inlang hi inzakum ei tih a. A Thû anga ei um ngai naw lê A Thû indik taka ei zàwm ngai naw hlák ruok hi chu, inzakumah ei ngai ngai naw a ang. Ei Pathien ruok chun puotieng ni lovin sîngril tieng a en hlak a ni si a!

Lal pakhat hin naupasal a neinaw leiin, a lalthungphaa inthung ding, mi tha, mi indik le mi ringum a zawng a. A ram sînga tlangval fel, hmêlmha,

Hmarcha khawm hi inhnik ei ti em ema, a bo chun bufâk lai ser a mu ei thûr thei ta nawh. A kal a kim thei nawh. Amiruokchu ei hmarcha hme inthak kha lungsenpui zie el ta inla, buoina ramtin chawkdawkin, ei phîngpuiin sietpui bawk sienla chu suol a nih tina a hung ni el ding a nih. Soda khawm khawm hi dâwn meu meu inla sâwt nawte hnungah ei sietpui ngâh ding. A hmangtu izirin a suolin a suol naw thei ei tina a ni chuh.

Ei Bible khawmin *“I thil fâkin i unau a sukna chun chû i thil fâk chu suol a nih”* a mi tipèk tawp a nih. Ei thil thaw le fâkhai hin mi a sukna chun, chu chû thil chu suola ngai a nih.

Inkhâwmah i fe zâtin an khâwm lohai hmusitna’n hmang ta zie el la, i ta ding chun inkhâwm chu suol a nih tina a ní’l. Ei Bible chun ei thil thawhai/neihai hi mi suktlûkna ding a nih chun chû thil chu suol a nizie a mi hrilpèk si leiin.

Damdâwi inruithei thilhai khawm hi a hmangna taka hmang chun suol a ni chuong nawh. Khawsik le phîngpui damdâwi ei tihai khawm hi a over a fâk chun inruithei vawng a ni leiin suola inchang thei a nih.

lengkim hi a hmangtu izirin a suolin a suol naw thei vawng hi a lo nih; a hun le hmun izirin a mawiin a mawi naw hle thei bawk a nih.

**Chu chû hmang dân chuh thiem thei dingin
Lalpa’n a thu mâwl tea ei suklanghai chu mal mi
sâwmpèk raw se.**

SUOL KHAWM SUOL LO, SUOL LO KHAWM SUOL

JL Pulamte

Addict zuk ti hin mi tam lem chun a tha tieng nêkin a se tieng âwn zâwngin ngaituona ei thlêk fur ring a um. **Addict** ti hming hi a hmangtuhaiin an sukpawlâwt nasa taluo ta leiin a se tieng chau hrilna anga ngai hiel pâwl khawm ei um ta khawm nisien a hawi. A se tieng nêkin a tha tienga addict hi mi tam lem ni inla chu **addict** ti hming hi mawi pha sawt dingin ka ring chu tie.

Mi tamtak chun inruithei tienga chau a umzie an inkâwktira. **Addict** ti hming an sâm rî ei hriet kek ta chun a se tieng ei zuk ngairuot nghâl el hlak. Ei ngaisuol naw rêng bawk a. Zu khawm hi zuk hril mawi thu ni lovin le dem thu ni chuong bawk lovin, a hming a sie em em nasan khawm hi ieng dang ni lovin a hmangtuhaiin an sukhmingsie ém annawm. Ama (zu) khât chun iengkhawm suksuol lo a. Zu hi a um hlima inthawk khan a dâwn taphawtin thiem takin thingpui dâwn angin hei dâwn thei ta vawng el hai sien chu thil suola khawm ngai kher naw mei nih. Chun silai khawm hi sawrkâr sipaiin an chawi chun a mawi em ema, annawleh sa kâptu’n sa pêlna chaua a hmang chun mit a suktlai em ema, mi khawm a râp nawh. Amiruokchu a chawi lo dinghaiin inthatna taka an hung hmanga inthawkin “silai” ti hming ringawt ei hriet khawmin ei pang a suktim suou suou nghâl el a nih.

Thil hrim hrim chu ama ngau ngau khan suol a ni nawa, a hmangtuhai izirin a suolin a suol naw thei a nih. Ruol tûr tium tak, far khat far hni chau khawma mi tamtak thi theina hiea an hril ruolngân khawm hi a tangkâi zâwnga hmang chun mihriem ta dinga damdawi tha tak a ni nâwk si a nih.

pumduong tha le thluok tha 10 (sawmkhat) a thlangsuok a. Fiena tamtak an fethleng hnungin, fiena nuhnungtak pakhat an la hmasawn a tûl a. Tlangvâl sawmkhathai kuomah Lal chun vaimîm mál 10 a pêk seng a. Tu to ding le an vaimim tutohai thla khat hnunga inlangpui dingin a hril tàwl a. Thla khat hnunga chun, tlangval 10 laia 9 hai chun vaimim kak an hung inlangpui seng a. Pakhatpa ruok chu kutruokin a hung inlang a. Lal chun, ieng leia vaimim kak a hung inlangpui ve naw am? ti a hei indawn chun, “Lal ropui, kei chu ka tu kak zo ve naw a nih. Theitâwp ka sua chu, a to thei thlâwt naw a nih” tiin inzak le rinum ti takin a kûn a.

Tlangval dang 9 hai chun an vaimim kak inlangpuihai chu in-iem takin an tlai tàwl a. Lal chun inthlahrung le inzak taka um tlangval chu kovin a changtieng a’n thungtir a. “Nang hi ka lalrama rorêltu ding le ka lalthungphaa inthung ding chu i nih. Vaimim chî ka pekhai cheu kha kak theilo dinga sâwt deu ka suong tlawk bawr bawr vawng an nih a. Ieng angin tu to tumin thang la unla khawm, kak ngai naw hrim hrim a tih. I ruol haiin vaimim kak an hung chawihai hi, an tukak ni lo, vaimim kak dang an hung chawi a nih ti hi ka chieng èm êm a. Hienga hlawtling nuom leia thil indiklo khawm thaw rinlo haiin ka lalram an enkawl ding hi ka remti thei ngai naw ding a nih. Ngirhmun siemthat nuom leia thil indiklo thaw nuom ve lo, indikna leia chàn le chansiet khawm hmasawn ngam, nangma ang hi ka lalram hin a mamaw a nih. Vawisûn hin indikna le takna hmanga ka lo indin ka lalram enkawltu ding hin ka ruot che a. Khawvêla lalram ropui le nghethai hi indikna lungphûma inngat vawng an nih ti mi po povin hre hai sien ka nuom a nih” tiin indikna leia chàn le chansiet khawm hmasawn ngam, tlangval huosen kuoma chun a lalram rorêlna chu a’n hlàn a nih.

Nehemia chun Pathien a ti leiin, mi dangin thaw hlak hai sien khawm, ama chun thil indiknaw a thaw nuom ve nawh a; a **thaw ve thei naw** a ni lem hman hman a nih. Ei ram thlèkvèl dàn ei en chun, khawtlângah niin kohrana khawm ni sien, indikna chu kawtthlêrah namthlûkin a um ti chu chieng taka hmu theiin a um a. Manipur-a chun, ‘**chatnabi**’ ei ti hin indikna hi a namthlûk rawp hlak. Hmar tawng chun, ‘**mî thâwdàn, a ram fêdàn**’ ei ti

hlak niin ka hriet. Tum khat chu Committee pakhtah ka thang veh a. Kan thil ngaituo laia pakhat chu dân pumpel tumna thil a nih. Kei, khawvêl inher dân hrethiemlopa khan, dân palzût kha tha ka tinaw thu ka hril ta røk a. “E khai...Chuonga i ti pu chu, Manipur-ah ie’m thaw thei hlak ei ti leh...!” an mi hung ti khum ta teu tuou el a..! Ka’n zak rak el! **‘Chatnabi (a ram fêdàn)** hin am a mi keithuoi ding? Annawleh, **ei Pathien Thu?**’ lem hin? tihai hi, ei ngaituo hlak dinga ditum chu a nih. Keima mimala chun, ka nun khal dân mi keithuoi tû dinga ka dit chu Pathien Thu hi a ni lem hlak. Hi lei hin, mi thenkhat ta dinga hril khawp a lo ni naw khawmin, keia ta dinga chàna le inhmangna tamtak ka tuokpha a. Chuleichun, iemani kawngzàwnga ngai chun, Pathien thuawi hi inhmangna le chànaa ngai thei a lo ni hlak hrim a nih. Nehemia khawma **Pathien a ti leiin** sum le pai thilah a chân a. “Hi khawvêl dân ang hin umnaw unla....” ti thuchâ hi ringnaa a lo tiem hlak lei a ni ka ring.

Ei ram le ei hnamin chanchintha a lo dawngna hi kum 100 chuong êr chauh a la nih a. Pathien mîtu suongkuohai tluongtlungna hi hmu thei khawpin a la langsàr naw a nih. Ei Pathien thu hi a hrila hril le a hrieta hriet a ni nawh a. A zàwma zàwm le a nuna nunpui a ni lem hlak. Indiknawna lei khawmin hausak thùr thùr thei a nih. Hausak le sumhau hi Pathien malsawmna a ni vawng kher nawh. Indiknaw taka sum lâklùt hi a tlo ngai nawh a. Bauvah thlum hlak sien khawm, phing sùngah a kha hlak a nih. Chuong ang hausakna chun lungngaina tamtak a’n tlun hlak. Pathien tina mâ ma hin a dai sàwt a, a tlo hlak a nih. Sum hau ringawt hi mihriem damsan a ni si nawh a....

Indikna hin ei ram, ei hnam le ei insùng haiah lalna chang sien, A thutiema ngir ngam Vàn Pathien, Nehemia Pathien hin ei ram le ei hnam hi mi dâwmsàngin mi sukdet èm em a tih ti hi, kei chun ka ring tlat a nih. “Kei chun chu Pathien ka ti leiin chuong ang chun ka thaw ve thei nawh” ti hi ei hnam lungphùm innghatna dingin ka’n hnar hlak.

Rengkai. July 15, 2018

chu pasalhai ta dingin hlêm khawm an lo awlsam bîk a; sex thang loa inhmangaina chu hmangaina khingbai let dêr anga ngaina lungril an niah thiem takin an tû pêk a. Chû boa inhmangaina chun kal kim lo rieuna lungril a’n puttir ta hlak a nih. Chû hung rasuok chu, inchûk laklaw laia nuhmei pasal inneina dâm, nuthlâwi/hmeithai sukpungtu dâm, naufahra sukpungtu dâm le nawchizawr chen sukpungtu a hung ni ta pei a nih. A nghâwng chu nasatak a nih.

Ei thaw ang peia lawmman hmu dinga ti ei ni si leiin; ei tleirâwl hun laia mi nau nuhmeihai hmangaina suol tuipuia ei lo thuoi lûthai chêt kha a hung hun ve nâwk tah a. Nuhmei le nau nei zêl zuol ta khawm nuthlawi zûnah ei intâng mek muk el ta hih. Thenkhat lem chu nawchizawr châwmtua dâm an hung inchang pha ta hiel a nih.

Ei tleirâwl hun laia mi nau nuhmeihai chung a ei thaw kha a lêt tamin thungrulin ei uma; ei nuhmei le ei nauhai chen khawm uoksak hlei thei ta lovin an mi hung sawisa ve thung ta hlak a nih. Chu chun ei insûng, khawtlâng le kohran nasatakin a sukkawidar pha ta hiel hlak a nih.

Mi nauhai chung a ei thaw hi direct takin ei chung a kher lo tlung naw sienkhawm, ei farhai chung a khawm a la tlung theia, ei nau, ei tu le tehai chung a chen khawm la tlung thei ngai a nih. Mi chung a ei thaw ei ti hi manî chung a thaw ei lo ni pei zing a nih ti hi hei hre thar inla nuom a um hle.

Kâwlhnâm hmangtu chu kâwlhnâm bawkin la thi’ng a t’a, silai hmangtu chu silai bawkin a la thi ngei ding a nih. Hlêmtu chu hlêmin a la um ngei bawk ding a nih. Ei thaw ang peia lawmman hmu ding ei la ni si a.

Lalpa’n a thu mal mi sawmpêk raw seh.

EI THAW ANG PEIA LAWMAN HMU'NG EI TIH

JL Pulamte

Mihriem hi ei thaw ang peia lawmman hmu dinga Pathien mi tiem sa ei ni leiin mani thaw suok ni si lo hmu tum chu dân bawsietna a nih. Khawvêl suolna hieng lâwma zuk insâng ta bêk bêkna san khawm hi mani thaw suok sa ni lo hmu tumtu hi ei tam tah bêk bêk lei khawm hi a ni tak tah. Mani thaw suok sa chau ring mi ni seng thei inla chu rûkru le suomhmang um ta naw nahaia, mi hlêm hmang khawm um ta bawk naw nihai.

Khawvêla chêngchai po po hi tu thaw suok sa ring loa mani thaw suok sa chau ringa khawsa ni inla chu mihriem suolna khawm hi a rate inhnuoi pha hle'ng a tih.

Ei Bible-in “**Mi'n i chung a thaw dinga i dit dân ang khan mi chung a khawm thaw ve rawh**” a lo tih a. A mi ti nasan chu thil tha thaw a ditzie a suklagna chau khawm ni lovin ei him theina dinga a mi'n fûina khawm a nih. Mi chung a ei thaw ang khan ei chung a khawm a la tla ve ngei ding a ni si a. Chû laka ei him theina dinga infûina thucha ropui tak khawm ni ngei a tih.

Khawvêla hieng lâwma setanin nuhmeihai hi a mi sukna thei zâwng chu ni si loa khawvêl sukse zâwng a hmang tangkai nasa bêk bêk el nasan khawm hi a bul tantu chu ei hang suia, pasalhaia inthawka intan vawng hi a lo nih. “**Mi'n i chung a thawhai sien i ti ang takin mi chung a khawm thaw ve rawh**” ti thuvar dân an bawsietna ra a nih. Chu chû hung nê thei dân chu ei la hung hril dîng a nih.

Khawvêl changkâng ruol ruolin nuhmei pasal inngaizâwng dânhai khawm a hung changkâng ve peia, sienkhawm changkâng dân tha ni si lovin. Nuhmei hi Pathienin a âwm nêma a lo siem nafam

AUTOMATIC TELLER MACHINE (ATM) CARD

Dr. Dony L Tuolte

ATM Card hi tulai khawvela ding chun hriet naw thei lo, hriet lo ding an ta nawh. Mi tam tak ta ding chun nitina ei hmang lâwr an chang. A bîkin khawpui lien a lem chu tangka sum chawia *market* fe kher ngai loin *ATM Card* ei nei phawt chun nuom nuom ei inchawk thei. Thil thaw a awlsam êm êm.

Hiengchai baka *ATM Card* hmangin *gas bill*, *electric bill*, *telephone bill*, *motor-ah* petrol ei thun thei a, *school fee* le thil dang dang umhmuna inthawk awlrawngin ei pek thei. Sin a sâwk zângkhâia, hun ei hlep teu thei. *ATM Card* hi ei sawr thiem chun a tangkai hle. Ami sawk zângkhai hle bawk.

A tangkai ang bawkin hmang thiem lo, hmang tangkai lo a um bawk. Hmang suol a um thei a, ami suk hnaw thei bawk. *ATM Card* hi a tangkai ruol ruolin, *card* nei lei ringawt hin nuom nuoma hmang el thei an nawh. *Card* chu hin umzie a nei naw hun a um tei. Ei bank-a balance ei nei naw chun card ringawt hin umzie a nei nawh.

ATM Card hmanga sum ei lak dawk hi mani sum bawk a nih. Hmang thei ding chun *Bank*-a tangka sum balance nei a ngai. *ATM Card* sukhmang thei a ni a, ei kuta inthawk khawm ni sien, ei sie that ei ti khawm mîn an inrûk daw thei. *Cloning*, a puopa an siem thei bawk. *ATM Card* hmangin *Bank*-a ei tangka sum mîn an inrûk thei.

Tangka sum lak dawk ding, card hmang dingin *PIN number* nei a ngai. *PIN number* ei hrieta *bank*-a balance ei nei bawk chun *ATM Card* hmangin ei inchawk thei. Mani fe kher loin mi dang sum la dawk din ei tir thei. *ATM Card* hmanga sum ei hmang, ei lak dawk hi ei ta tho a nih. Mîn an mi sie pek an nawh.

Tumkhat chu market ka fe a, thil ram tin kan chawka. *ATM Card* hmangin thuomhnaw le thil dang dang inchaw tum ka nih. *Machine*-a ka card an

thun a, ka *PIN number* ka hmet a. A fe thei naw. Ka thaw tha nawk. A thei chuong nawh. A tawpa hmang thei loin ka um pha. Asan iem ti ka enchieng chu ka PIN number ka hmet indik naw lei a nih. Ka buoisie hman ðep. Tangka sum ka lo chawi leiin thuomhnaw chu kan chawh thei hram.

Ka thil tawng hin ka ngaituona a hluo ta tlat el. *ATM Card* le inzawm thu ziek ding anlang ta tlat. Ka ta dinga inchûk ding tam tak ka hmu phaa, ka lawm khawp el. Khawvela *ATM Card* le Isu *ATM Card*, ringna ei nei hi tekhnina ka lunggrila a hung lût a. Khawvel *ATM Card* le Isu ringna hi an dangdai khawp el. Lunggrila anlang ang peiin a bat batin tarlang ka tih.

1. *ATM Card* ka nei theina din *Bank-a Account* nei a ðul hmasa. Chu ding chun *personal detail* le *document* ram tin ka submit. Sawrkar *Bank-a* chu sum tlawmte'n *Account* ei hawng thei. *Private Bank-a* ruok chun sum iemani zat tak minimum a sie zing a ngai. Mi tinin an nei thei lo, an thaw thei lo a nih.

Isu *Bank Account* a *document* ðul chu "Ringna" a nih. *Document* dang a ðul nawh. Tangka sum a hrana nei a ngai nawh. Isu chu ka *balance* a nih. *Bank Account-a* sum nei a ngai angin tangka sum nei naw lang khawm ieng huna khawm Isu *Account* hmang thei zing a nih. *Bank-a* tangka suma *Account* hawng a ngai angin Isu'n rosum a mamaw ve nawh. Lalna, varna le thiemna, hrietna a en ve nawh. A thatna le felna, a hmel mawiin a mi tuom vawng leiin a hmaah mi tling lo, thiem lo le nei lo ei um nawh. Ei that naw po po ama thatna le felnan ami tuom mawi lem. Isu thisena a man a pek sa, a tlak sa, a thaw zo sa, Isu **Account** ei tawmpui a nih.

Khawvel *Bank-a* chu *balance* iemani zat nei a ðul. Isu *ATM Card* a ruok chun *Bank balance* nei a ðul chuong nawh. Ama chu nang le keia ta dinga *balance* a nih. Tangka sum a hran lieua *deposit* a ngai nawh. Ei dit le ðul, ei mamaw hai Isu kuomah a um vawng. Ei mamaw chu ama kuoma intlun lem ding ei nih. Sienkhawm ei dit zawng ni loin, ama nuom dan le a ropuina din a thaw lem hlak.

KA HNUOI BEISEINA INHNÎNGIN MITTHLI TLA SIENKHAWM, AMA CHU KAN HNÊMNA A NIH IENGKIMA IENGKIM, LUNGAWI TAKA AMA ZUI CHU A ðHA TAK A NIH.

JL Pulamte

Hi hla thu hi ðha ka ti thei em ema, inzawm lo nengin ðha ka ti zuolna lai po chau a thupuiin ka hung hmang el tah a nih. Mi ðhenkhat ta ding chun ieng rak lo ni naw sienkhawm, kei ka ta ding ruok chun hla chuoi thei lo le sak/ngai nghawkum lo beidawng huna hnêmtu ropui a tling tak meu a nih. Natna inrik tak tuora beidawng taka ka um lai khawma mi hnêmtu a ni rawp hlak si a.

Hun sâwt tak khum nghâka beidawng taka ka um laiin ka khawvêl beiseina po po khawm chu tâwp rawng rawng châng a nei hlak. Ka khawvêl beiseina inhnîngin ka lungngai mitthli khawm hrûk sêng lo hiel khawpa a sûr châng khawm a tam. Sienkhawm Lalpa'n hla thu ropui tak tak hmangin a mi pâwl hlak. Chuong hla mi hnêmtu tamtak laia pakhat chu a thupuia ka hmang khi a nih.

Natna inrik tak tuora beidawng taka ei um laia lungawi taka um chu thil harsa tâwpkhâwk a nih. Mihriemin ei niah beiseina ei la nei chun Pathiena inhnêm a harsa hlak. Sienkhawm mihriem beiseina a tâwp râwt tah phât Pathiena beiseina ei hung nei thei tak tak chau hi a lo nih. Chu chu keima nuna ka lo palhriet ve a nih. **Ka beiseina inhnîngin mitthli tla sienkhawm, ama chu kan hnêmna a nih iengkima iengkim** ti hla hin Pathiena iengkim inngat le inhnêm ding ei lo nizie chieng takin a mi'n hriet tir a. Chu chun ka beidawngna po po chu Amaah inngatin ka'n hnêmna tak lo ni tahin ka lung a awiin ka thla a sukmuong pha ta êm êm el a nih.

Mihriem hrietthiemna le beiseina ringawta ei inngat a ni chun det ngai naw mei nia, beidawngna thlipuiin mi nawt hnîng rawp hlak a t'a, a tâwpah ei la tlûkpui dêr ding a nih.

Mihriem beiseina tâwp hiel khawpin harsatna'n mi lo tlâkbuok sienla khawm lungawi taka uma Lalpaa inhnêm theituhai chun beidawngna phênah thlamuongna an hmu hlak. Manî chantâwkah ei lung ei sukawi phawt el a, chu chun lungawina ding ruok ei hmu el. Iengkim hi Lalpaah inngatin ei inhnêma ei ha khawm a dam tak.

Lalpaa inhnêmna chun nat huna khawm thlarau damna, beidawng huna khawm beiseina, lungngai huna khawm lawmna thurûk a mi'n neitir hlak a nih. Iengkima lungawia Lalpaa inhnêm hi a lo hâdam thlâkin thil tha tak khawm a lo a nih.

Lalpa'n a thu mal mi sawmpêk raw seh.

mi ruot pêknaâ râm do hi thlarâua promotion dawngna dinga Lal remruot a ni hlak leiin mihriem hi bei chau ringa hring nêkin, Pathien baua thu tin suoka hring ding ei nih ti ringna chel tlat hi malsawmna hnâr a ni hlak a nih.

A châng chu Kohran lai hin thlarâua ei in ditkhawpnaw châng khawm um hlak a tih, sienkhawm chuong hun a hai khawm chun Lalpa'n ei mimal umna dinga i mi tina hmuna Lalpa thu nghâk el hi malsawmna hnâr ni ngei a tih. Pathien naupa ngei khawm kross a dangchâr a khêk a ni leiin, nang le kei hin ringna lamtluong ei hrawna a hin thlarâua dangchârna le tâmna chu pumpel bîk lul nâw mei nih.

Chuleiin, iengpo ei tuok châng khawma, a sandamna a hlima lâwma ei kâwl le kienga hnam ropui tak tak hai nêka chanchin tha hriltua ei ni râwi Pathien-in a mi hmang el hi ngaituo chieng nâwk zuolin Lalpa inpâk ei tiu. Horeb tlang suoksanin, Ramtiem Kanaan ram, mani thawsuoksa ngei ringa ram la dingin insawn zai rêl tâng ei tiu.

HMAR CHRISTIAN FELOWSHIP DELHI (HCFD) 30th ANNIVERSARY ah 'HREPUITU' tiemtu popo Chibai!!

Khawvel *Bank*-a chu *balance* nei a ʔul. Balance a um phawt chun *ATM Card*-in ei aia sum la dawk din mi ei tir thei. Isu *ATM Card* dana ruok chu ei aiin mi ei tir thei nawh. “Ringna” ei kep thei nawa, inring kêp thei an nawh. Mani ngeia Isu ring ding ei nih. Mit-a hmuthei *balance* ni naw sien khawm, kiem le tâwp hun a nei nawh. Ama chu iengkim chungathuneitu a nih. Isu neitu, ama mihriet hai ta din a tik a tlaia, in ro reng a nei nawh. “Sakeibaknei vang laihai chu tlasamin an phing a tam hlak. Lalpa ringtu ruok chu thil ʔha an tlasam ngai nawh.”

2. Khawvela *ATM Card* chu min an inrûk theia, ei kuta inthawk inru thei an tam. Tulai khawvela ding lem chu mihriem varna le thiemna ansang. Bank-a tangka le rosum khawm a him ta nawh. Mihriem thiemna ansâng leiin an inrûk dawknaw hlak. Ei thlarau hringna, Isu Kristaa thuprûk le phumrûk tak hi chu an ru dawkthei ding tu khawm an um nawh. Ei hringna hi ama angunga thup tlat a nih. A kutpha ropui sungah ei him.

Khawvel hriet lo le hmu phak lo, an nei lo le chang phak lo hringna thurûk ei nei hi suol khawma a tâwk siet thei nawh. Thlipui le ruopui, lîrhning le *tsunami*, tlangkâng le *cyclone* hrattak khawm ni raw seh a tawkbuoipâk nawh. Ei taksa pila siem ruok hi chu sukse thei le tâwkse thei a tam. Mi suk lungzing thei a tam baw. Suol leiin ʔapin ei inrûm a, lungzingin ei um nawk hlak. Natnain a tawksiet theia, mangangna le lungngai leiin a awngrawp hlak. Sienkhawm Isu leh ei hringna inzawm hi khawvel thil ieng khawm a tawksie le sukse thei ding an um nawh.

3. Khawvel *ATM Card* ei nei ve baw hi chu aw! Sukhmang thei a nih. Suk chavai thei a nih. Ei fimkhur naw lem chun aw ei siena hmun chen ei hriet nawh. Isu *ATM Card*, ringna ruok hi chu sukhmang thei an nawh. Isu zara a thlawna ei dawng ani leiin an hmang thei nawh. Hmang thiem lem chun ei hmang pung pei thei. A hmang thiem hai an hlawk deu deu. Thlaraua an inʔhang lien pei. Tienami ei tiem le hriet rawp “Sekibusuok” ang deua kiem ngai lo a nih.

ʔumkhat ka *ATM Card Machine* sînga an tang a. Ka beidawng ziet tawp el chuh. An hmang ni naw sien khawm *Customer Care phone* a ngai. Ka *card*

block din ka hril. Thaw ding, buoipui ding a tam hle. Unauhai ei ni ruok chun hieng po po hi ringna'n ei thaw thei. Ringna *ATM Card* hi kuta chawi a ngai nawh. Sienkhawm khawlai hmuna khawm, ieng huna khawm ei hmang thei zing. *Expiry date* a um bawk nawh. Chatuon chena dai ding Ringna *card* pêk ei nih. A hmang thiem thiemin an hlawkpuia, hmang tum loa ei sie ap chun ringna hi a mawl deu deu el. A tawpa hmang thei lo din ei sie rawp hlak.

4. Khawvela *ATM* chu a angpui an siem thei. A puopa hmang an siem suok rawp. A puopa bawk hmangin *Bank*-a sum tam tak tak an lak suok thei. A neitu hriet hmain sum an lo rût hmang ta hlak.

Hiengang a puopa ang deu hin khawvela sakhuo, Kristaa inṭan ni lo, inhnai thek thûok a tam. Isu zuitu inti lai khawm ngai dân le pawm dân a tam. Ei enchieng ruok chun a lem an lo ni nawk hlak. Sakhuo tehlem, a puopa ti reng hre thiem lo dingin suolin mihriem lungril a dawiveta, hre thiem lo din ei mit ami huppek thip hlak.

Tangka sum hin thil a thaw thei bawk. *ATM Card cloning* an thaw thei ang bawkin mihriem lungril khawm hi suolin cloning a thaw thei. Pathien tak a um hre zing siin, duam lei dam, insang le inlal nuom lei damin sakhuo a puopa hnawtin ei tlân ei tlân hlak. Sienkhawm hieng hai hin chatuon ram, ei hringna ding min tlun naw nih. A tawpa thina ding vawng an nih. Isu naw hi nang le keia ta dinga damna ding le hringna ding lampui dang a um nawh. Sakhuo tehlem hai zuiin Isu, ei hringna lampui ei petsan chun ei chan ding chu Chatuon hremhmun a nih.

Hremhmun hi ei chatuon hmun ding lo ni ta sien, ei lung awi a tîm leh? I chatuon hmun ding i dâwnkhâwl châng i lung a awi am leh?

***ATM Card* le inzawm, Pathien thu le inzula tarlang chu Lalpa'n mal misawm pek raw seh. Amen.**

TÂM

Hrangkaplien

Tâm (famine) hi khawvêl hmun dang dang le hun dang dang a tla ti hi historical record hmu ding tam tak a uma. Pathien-in, a In le lo le a chipui hai mâksana ram a i tiem pan dinga a ko, Abraham ngêi khawma am a pumpel bîk nawha. Kanaan rama tâm tlâk leia tâm tlana Aigupta a pan thu Bible ah ei hmua. Amiruokchu tâm tlana a fêna hmun ngêia chun harsatna a pumpel bîk nawh. A naupa Isak huna khawm am a tla nawka, a pa ang bawkin tâm tlan dinga a fena hmuna chun hatsatna dang a tuok ve.

Israel nâu hai Kanaan ram pan dinga thlalêra an um lai, fâk ding le tui dawn ding umnawna hmuna ṭhuoiin an uma. Nithum vêl tui dawn ding an hmunaw leiin Pathien chen an mawsietâ. Pathien-in a ṭhuoina san le thiltum nêkin Aigupta khawsakna le tui dawn ding char an ngaituo lema. Pathien hi tui le fâk ding siemtu khawm ni sien ama zuitu hai hin ei zuina lampui a hin tâm le dangchârna hmun ei tlûng thei a ni ti hi a chieng em em. Amiruokchu Pathien zuitu hai phîngtâm dangchâr ri hi Pathien-in a hrietzing hlaka a hun takah an mamaw a pêk hlak ti khawm Bible ah hmu ding tamtak a um.

Kohran sûnga khawm thlarâua dangchârna le phîngtâm châng a um hlak. Sienkhawm hieng hun hi ringtû ta dinga tuorsel inchûkna dinga hun ṭha em em a ni ve thung.

Bethlehem (Bu In) a khawm tâm a tla leiin Elimalek sungkuo chu tâm tlan dingin Moab ah an inpêma. Hnienghnâr taka Moab rama khawsa dinga an inngâilâi, vângduoi na'n a lo hmuok lem ela. Elimalek nuhmei Naomi chun Pathien-in a mi hai a kan nâwk thu le Bethlehemah Lalpa'n fâk ding a pêk nâwk thu a hrietin a mo hai leh Bethlehem tieng an kîr nawka, Orpa ruok chun a târpi fâwpin a kîrsana. A mo dang, Ruthi le chun hringnun inrieng takin Bethlehem tieng an kira. Amiruokchu Lalpa tiem ram a ngei an kirnawk chun chithlatu ropui taka indin thar nawk an nih.

Kohran laia âm tlâk châng khawm Moab pathien pana âm tlan chu thil âwma an lang chang um hlak a tih, sienkhawm Lalpa'n umna ding hmun a